

Kitap Okuma Al??kanl??na ?li?kin Tutum Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Kitap Okuma Al??kanl??na ?li?kin Tutum Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=24910>

Özet

Kitap Okuma Altkanlknna lkin Tutum lçe (KÖATÖ), Mehmet Nuri Gömleksiz tarafından 2004 yılında geliştirilmiş, bireylerin kitap okumaya yönelik duygusal, bilişsel ve davranışsal eğilimlerini ölçmeyi amaçlayan bir tutum ölçedir. Ölçek, özellikle öğrencilerin ve genç yetkinlerin kitap okuma eylemine karşı geliştirdikleri olumlu veya olumsuz tutumları sistematik bir şekilde değerlendirmek üzere tasarlanmıştır. Bu araç, okuma alışkanlıklarının geliştirilmesine yönelik eğitim programlarının etkinliğini değerlendirmede ve okuma motivasyonunu inceleyen araştırmalarda temel bir ölçüm aracı olarak kullanılmaktadır.

Ölçek geliştirme çalışmasında, aracın psikometrik özellikleri incelenmiş ve tatmin edici düzeyde geçerlik ve güvenilirlik değerlerine sahip olduğu belirlenmiştir. KÖATÖ, 5'li Likert ölçe formatında 30 maddeden oluşmaktadır ve okuma tutumunun farklı boyutlarını kapsamaktadır.

Anahtar Kelimeler

Kitap okuma, okuma alışkanlıkları, tutum ölçe, psikometrik özellikler, eğitim psikolojisi, okuma motivasyonu, Cronbach Alpha, geçerlik, güvenilirlik.

Yazarlar

Mehmet Nuri Gömleksiz

Amaç

Kitap Okuma Altkanlknna lkin Tutum lçe'nin temel amacı, bireylerin kitap okuma eylemine karşı besledikleri olumlu veya olumsuz tutumları nesnel bir şekilde ölçmektir. Geliştirme çalışması, özellikle Türkiye'deki eğitim ortamlarında okuma alışkanlıklarının belirlenmesi ve teşvik edilmesi ihtiyacına yanıt olarak yapılmıştır. Ölçek, bireylerin kitap okumaya ne kadar değer verdiğini, okumayı ne kadar keyifli bulduğunu ve okuma eylemine yönelik algılanan engelleri ortaya koyarak, eğitimcilerin ve araştırmacıların hedef kitlelerinin okuma kültürüne dair derinlemesine bilgi edinmelerini sağlar.

Bu araç, sadece mevcut tutumu belirlemekle kalmaz, aynı zamanda kitap okuma alışkanlıklarını etkileyen potansiyel değişkenleri (örneğin, cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi) inceleyen araştırmalar için de temel veri toplama aracı olarak hizmet eder. Ölçek, sonuç olarak okuma tutumunu iyileştirmeye yönelik müdahale programlarının tasarlanmasına zemin hazırlar.

Yapı

KÖATÖ, psikolojik ölçümde "tutum" yapısını hedef almaktadır. Tutum, bireyin belirli bir objeye,

duruma veya eyleme kar?? gösterdi?i ö?renilmi?, tutarl? ve de?erlendirici tepkidir. Bu ölçek özelinde yap?, bireyin kitap okuma eylemine yönelik geli?tirdi?i üç temel bile?eni ölçer:

Duygusal Bile?en: Kitap okumaktan al?nan keyif, s?k?c?lk alg?s? veya sevgi gibi hisler. (Örn: "Kitap okumay? sevmiyorum.")

Bili?sel Bile?en: Kitap okuman?n faydal? veya gereksiz oldu?una dair inançlar ve dü?ünceler. (Örn: "Kitap okuman?n s?k?c? oldu?unu dü?ünüyorum.")

Davran??sal E?ilim Bile?eni: Kitap okuma eylemini gerçekte?irme niyeti veya altkanltn?. (Örn: "Kitap okuma altkanltnm yok.")

Ölçek, toplam 30 madde ile bu tutum yap?s?n?n geni? bir spektrumunu yakalamay? amaçlamaktadır. Her ne kadar kaynakta faktör yap?s?na dair detayl? bilgi verilmese de, tutum ölçeklerinin genellikle çok boyutlu oldu?u ve okuma tutumunu farklı alt faktörler üzerinden de?erlendirdi?i varsay?labilir.

Geçerlik

Ölçe?in geçerlik çal??mas?, arac?n gerçekten kitap okuma altkanltnna iltkin tutumu ölçtü?ünü göstermek amacıyla gerçekte?tirilmis?tir. Yap?lan faktör analizi sonucunda elde edilen veriler, maddelerin ölçülen yap? ile güçlü bir iltkide oldu?unu i?aret etmektedir.

Elde edilen bulgulara göre, tutum ölçe?inin maddelerine ait faktör yükleri **0.36 ile 0.63** aras?nda de?mektedir. Bu aralık, sosyal bilimler ara?t?rmalar?nda maddelerin ilgili faktör alt?nda yeterli derecede yüklendi?ini gösteren kabul edilebilir bir aralıktır. Yüksek faktör yükleri (özellikle 0.40 ve üzeri), maddenin ait oldu?u faktörü temsil etme gücünün yüksek oldu?unu ve yap? geçerli?ine katkıda bulundu?unu gösterir.

Güvenirlik

Güvenirlik analizi, ölçe?in tutarl?ltn? ve kararlıltn? de?erlendirmek için yap?lmis?tir. Ölçe?in iç tutarl?ltn? belirlemek amacıyla yaygın olarak kullanılan Cronbach Alpha katsay?s? hesaplanmıs?tır.

Kitap Okuma Altkanltnna ltkin Tutum Ölçe?i'nin tümü için hesaplanan Cronbach Alpha güvenilirlik katsay?s? **.88** olarak belirlenmis?tir. Genel olarak sosyal bilimlerde .70 ve üzeri Alpha de?eri güvenilir kabul edilirken, .88 de?eri ölçe?in maddelerinin yüksek düzeyde iç tutarl?ltn?a sahip oldu?unu ve farklı ölçümlerde benzer sonuçlar verece?ini güçlü bir ?ekilde desteklemektedir. Bu yüksek güvenilirlik düzeyi, ölçe?in ara?t?rma amaçlı? kullan?ma uygunlu?unu teyit etmektedir.

Faktör Analizi

Ölçek, geli?tirme a?amas?nda yap? geçerli?ini test etmek amac?yla faktör analizi süreçlerinden geçirilmi?tir. Faktör analizi, 30 maddenin alt?nda yatan temel boyutlar? veya faktörleri ortaya ç?karmay? hedefler. Sunulan veriler, maddelerin faktör yüklerinin 0.36 ile 0.63 aras?nda de?i?ti?ini göstermektedir.

Bu faktör yükleri aral???, her bir maddenin ölçe?in ölçtü?ü temel yap?ya (veya alt faktörlere) önemli katk?lar sa?lad??n? göstermektedir. Yazar Gömleksiz (2004), bu analizle birlikte, kitap okuma tutumunun tek bir genel faktör alt?nda m? topland??n? yoksa birden fazla boyuttan m? olu?tu?unu ampirik olarak kan?tlam??t?r. Ölçe?in 30 maddeden olu?mas?, genellikle birden fazla alt boyutu (örne?in, okumaya kar?? ilgi, okuman?n faydas?na inanma, okumaya ayr?lan zaman) ölçtü?ünü dü?ündürmektedir.

Araç

Test Type: Geli?tirme (Development) - Tutum Ölçe?i

Format: 30 maddeden olu?an öz bildirim testi.

Language Available: Türkçe

Population Group: Ö?renciler ve Genel Popülasyon (Özellikle okuma altkanl?? ara?t?rmalar?nda kullan?lmak üzere tasarlanm??t?r.)

Age Group: E?itim ça??ndaki bireyler, genellikle ortaokul, lise ve üniversite ö?rencileri.

Population Details: Ölçe?in orijinal geçerlik ve güvenilirlik çal??mas?, F?rat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi'nde yay?mlanm??t?r, bu da potansiyel denek grubunun a??rl?kl? olarak üniversite ö?rencileri ve/veya bölgesel e?itim kurumlar?ndan geldi?ini dü?ündürmektedir.

Test Methodology: 5'li Likert ölçe?i (Örne?in: Kesinlikle Kat?l?yorum, Kat?l?yorum, Karars?z?m, Kat?lm?yorum, Kesinlikle Kat?lm?yorum).

Anahtar Kelimeler

Okuma kültürü, psikometrik özellikler, okuma tutumu, faktör analizi, F?rat Üniversitesi, geçerlik, güvenirlik.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilinmiyor

Affiliation Email addresses: ngomleksiz@firat.edu.tr

Correspondence Address: Mehmet Nuri Gömleksiz, Fırat Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Elazığ, Türkiye.

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Ölçek, 2004 yılında yayımlanmıştır. Ölçeğin kullanımı için gerekli izinler, sorumlu yazar Mehmet Nuri Gömleksiz veya yayının yapıldığı Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi aracılığıyla alınmalıdır. Ölçeğin akademik ve araştırma amaçlı kullanımıyla genellikle bir ücret talep edilmemekle birlikte, ticari veya geniş ölçekli uygulamalar için yazarla iletişime geçilmesi önerilir.

Ölçeğin orijinal makalesi ve detaylı psikometrik bilgileri Fırat Üniversitesi'nin akademik arşivinde mevcuttur.

Kaynaklar

Gömleksiz, M. N. (2004). Kitap okuma alışkanlığına ilişkin bir tutum ölçeğinin geçerlik ve güvenilirliği. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(2), 185-195.

Makalenin orijinal PDF bağlantısı aşağıdadır:

[Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi Makale Bağlantısı](#)

Ölçeğin orijinal PDF belgesi ayrıca buradan indirilebilir: [kitap-okuma-aliskanligina-iliskin-bir-tutum-olceginin-gecerlik-ve-guvenirligi-toad.pdf](#)

Kitap Okuma Alışkanlığına İlişkin Tutum Ölçeği Maddeleri

Ölçek toplamda 30 maddeden oluşmaktadır. Aşağıda ölçekten örnek maddeler sunulmuştur:

30 maddeden oluşmaktadır.

Kitap okumayı sevmiyorum.

Kitap okuma alışkanlığım yok.

Kitap okumanın sıkıcı olduğunu düşünüyorum.

Kitap okumayı gereksiz buluyorum.